

Filozofija družbenih ved

- Kakšne so metode raziskovanja?
Razlike med naravoslovnimi in družbenimi vedami
- Odnos med posameznikom in družbenim sistemom
- Kulturni relativizem

- razsvetljenski projekt
- racionalistični upi o odkritju vzročnega reda v naravi (Descartes, Bacon)
- empiristični pristop in "hipotetično-deduktivno" metodo ter pozitivistično družbeno vedo (M. Friedman)
- kritika pozitivističnega pristopa (Popper, Quine, Kuhn – *Struktura znanstvenih revolucij* - pojem paradigme)

Hollisova matrica

(Hollis, M. (2002), *Filozofija družbene vede, Aristej, Maribor.*)

	razlaganje	razumevanje
holizem	sistemi	"igre"
individualizem	subjekti delovanja	akterji

Individualizem/Holizem

- Ali družbene strukture, tradicijo in institucije razložimo tako, da struktura določa delovanje, ali vsi družbeni pojavi izvirajo iz delovanja ljudi?
- holistično, tj. "od zgoraj navzdol"
- individualistično, tj. "od spodaj navzgor".

Primer

- "Zamislimo si kolonijo termitov, živečo v visokem blatnem gričku v afriški ravnini. Izboklina je vsa živa od termitov delavcev in termitov vojakov, ki se ukvarjajo s svojima ločenima vrstama dela. Kolonija cvete samo, če ostaja razmerje med vojaki in delavci približno enako, tako da lahko vojaki varujejo kraljico in delavce in da lahko delavci oskrbujejo kraljico in vojake. V kolonijo pogosto vdre lačni roparji in porušijo ravnotežje. Vendar je njena ureditev kmalu obnovljena, saj velikanska negibna kraljica, zazidana znatno pod tlemi, ne izleže le dovolj jajčec, marveč tudi v različnih, zahtevanih velikostih."

- Kako si lahko pojasnimo skrivnostno sposobnost kraljice, da se odziva na dogodke na daljnem površju

- Holizem
"družba ni zgolj vsota posameznikov (Emil Durkheim); "kolektivna zavest"
- Individualizem
teorija racionalne izbire in teorija iger:
subjekti delovanja si prizadevajo čim bolj povečati svojo pričakovano korist (Hobbs *Leviatan*); *zapornikova dilema*

Teorija racionalnega odločanja – teorija iger

- Zapornikova dilema

Marko

	izda	Ne izda
Janez	izda	0, 10
	Ne izda	10, 0
		2, 2

- osnovna vprašanja strukture in delovanja

Primer:

- nasprotja med Karlom Marxom in Johnom Stuartom Millom

Nasprotje med razlaganjem in razumevanjem

- Ali naj za vse znanosti, torej tudi družboslovje, zadošča ena sama, široko definirana metoda, ali pa je v družboslovju potreben radikalno drugačen pristop?

- Naturalisti: človek in družba sodijo k naravnemu redu, zato zagovarjajo pristop razlage.
- Druga tradicija zagovarja "interpretativno" oziroma "hermenevtično" družbeno vedo: družbeni svet je treba razumeti od znotraj, ne pa ga razlagati od zunaj.

Razumevanje

- Družbenega sveta se moramo lotiti od znotraj in z metodami, ki se razlikujejo od tistih, ki so primerne za naravoslovne znanosti. (Max Weber)
- Intersubjektivna pot do razumevanja: ugotoviti pravila ustrezna "igre" (prakse, "oblike življenja") (Wittgenstein)

Vprašanje relativizma

- vprašanje drugih umov, antropološke študije razumevanja drugih kultur
- Oblike relativizma
 - Moralni
 - Pojemovni
 - Zaznavni
 - Relativizem resnice
- kako ubežati "hermenevtičnemu krogu" (Gadamer, Heidegger) in ohraniti racionalnost zoper relativizem